

„HA ÉRTENÉM, MIT MOND A SZÉL...”

MAGYAR BEATSZÁMOK SZÖVEGEIRŐL

„Az a gondolat ötlük fel bennem: nem lehetne-e az ifjúságot felvilágosítani arról, hogy akkor volna igazán művészi ellenzékben felnőtt társadalmunkkal szemben, ha szenvedélyesen propagálná és művelné a komoly zenét!”

ÚJFALUSSY JÓZSEF

A hazai beatról a megértés, bizakodás vagy lelkesedés hangján illik beszélni, amint ezt az utóbbi évek publikációi keves kivétellel bizonyítják. Annyira, hogy „beatesnek” lenni, beated pártolni — szimbolikus magatartássá vált: az úgynevezett haladás, modernség jelképeként tűnik fel lépten-nyomon.

Bizonyítják ezt a beatedt ért minősítések, mint pl. „őszinte”, „lázadó”, „újszerű”, sőt „osztályharcos” (!).

Elnézően felületes a beatdalok szövegeinek jellemzése a *Beat* című könyvben. Ezt írja (hogy ki, azt hiába keressük, sehol sem közlik külön az egyes fejezetek szerzőjének nevét): „... tudatos törekvés figyelhető meg a hagyományos szövegsablonok, fordulatok kerülésére. Ahogy a zenében, itt is igyekeznek visszafogni az áradó, szentimentális, sokszor lejáratott szavakat. S ez igen jelentős lépést jelent.” A hagyományos slágerekhez képest tartja jelentős lépésnek a beat szövegeit a szerző; s utal *Hankiss* Elemér közismert tanulmányára, melyben a slágerszövegekből kimutatta, mennyire nincs köztük a mai életérzéshez, s az igazi költészethez.

Valóban jelentős-e ez a lépés, vagy pedig csak a mindenkori felszíni változásokra érzékenyen reagáló piaci metamorfózis, azt ismételten csak a szövegek tartalmi-stilisztikai analízise döntheti el.

Ez például a következőképpen történhetne: először össze kellene gyűjteni a Magyarországon elhangzott összes magyar nyelvű beatszámok szövegeit, majd azokat tartalmi azonosság szerint csoportosítani. Az így kapott osztályokat össze lehetne hasonlítani a slágerek és a magyar nóták tartalmi megosztottságával. De még ez az ilyen nagy apparátust igénylő munka sem derítené ki a lényeges eltéréseket. Hisz éppen a magyar nótáról mondhatni el, hogy témáját tekintve rendkívül nagy gazdagságot mutat. A következő lépés a nyelvi feldolgozás lenne. Komputerbe betáplálnák a három műfaj összes (?) szövegét, amely kiszűrné mindhárom csoport szókincsét. Itt is lehetne már érdekes összehasonlítást végezni, figyelembe véve a betáplált szövegek mennyiségének különbségeit, s így a lexikai gazdagságon túl a szókincs variáltsági fokát is meg lehetne állapítani. Stilisztikai szempontból még jellemzőbb a gyakran s önmagán túli jelentéssel is előforduló, úgynevezett releváns szavak kiszűrése, mint amilyen a beatben az „út”, „vándor”, „szél”, „szivárvány” kifejezések.

Ezután az egyes műfajokat arról kellene megfaggatni, hogy mine használják releváns, gyakran már motívumnak tekinthető szavaikat. A kvantitatív mérések itt érintkeznének a hagyományos stilisztikai elemzéssel, amely egy-egy mű esztétikai hatását a benne lévő szóképek, hasonlatok gazdagságából származtatja. Ha ugyanis sikerül a releváns szavak jelentéstani felhasználását meghatározni, az már egyben olyan stilisztikai kategóriák, mint a jelkép, hasonlat, körülírás stb. megállapítását is kötelezővé teszi. Az így kapott különbségeket a releváns szavak sze-

mantikai funkcionáltságának lehetne nevezni. (A funkcionáltságon azt értjük, hogy adott műfajon belül minek a jelölésére használják a szót.) Ezen a ponton már, valószínű, adódnak olyan jellegzetes különbségek, melynek alapján az esztétikai értékre, illetve értéktelenségre lehet következtetni.

A fent vázolt módszer olyan nagyarányú kutatást igényelne, amely nem áll módunkban. Ezért a beatszövegekről szólván a szemantikai réteget választottuk elemzésünk központjául, tehát *egy* szó jelentéstani funkcióit vizsgáljuk a beatműfajon belül.

A kiválasztott szó a szél. Azért ez, mivel vizsgált 100 beatszám közül 9-ben előfordult, olykor mint maga a dal tárgya. Egy másik tanulmányban, melyekben a népdalok szövegeit elemeztük hasonló módon, a 300 vizsgált szöveg közül 26-ban találtuk meg a szél kifejezést, ami nagyjából azonos mennyiségi használatát mutatja. Az esztétikai értékeiket azonban „szemantikai funkcionáltságukban” keressük.

Ha az irodalmi-esztétikai hatás kritériuma csupán az információk mennyiségétől (nem pedig a nyelvi koncentráltaságtól) függne, az egyik legértékesebb szám volna a következő beatedal, melyből megtudjuk a szélről, mi mindent cselekszik: mond, mesél, dalol, kóborol, táncol, kopogtat, megszelidül; továbbá, hogy hétfőn szokott ébredni, ennek ellenére csupán kedden mozdul meg. Nemkülönben lajhár természetére vall, hogy a két napig tartó ébredés után szerdán éppen csak elindul (de azt is lassan). Azon sem szabad csodálkoznunk — hiszen meséről van szó —, hogy a nap meg csak csütörtökön kel fel. Úgy látszik, ő még a szélnél is kényelmesebb, bár becsületére legyen mondva, hogy a hosszú szundikálás után is képes hajnalban (milyen eredeti ötlet!) felkelni, és már másnap lábra kap (mert nyilván lába is van, amellyel az ébresztőóra funkcióját helyettesítő széllel együtt barangolni képes).

A szélről megtudjuk még, hogy jó barátja Tolcsvay Bélának (s mindazoknak, akik képesek beleélni magukat a dalba), kapcsolatuk meglehetősen díszkkrét, amit abból láthatunk, hogy csak neki (T. B.-nek) hajlandó elmesélni titkait, aminek közkinccsé tételét a hallgatóság érdeklődésétől teszi függővé a beavatott. Szerencsére csak formálisan, s így — akár érdekel bennünket, akár nem — megtudjuk még a szélről, hogy: Ha meghívják vendégségbe, ebédel, télen haragos, nyáron szelíd. Családi állapota: nőtlen, gyermektelen (ill. leánygyermeké ez ideig nem született).

Valamilyen oknál fogva elfelejtette, hogy hol van a hazája, de az is lehet, hogy hazátlan árva szegény.

Ha valaki azt gondolná, hogy mindez túlzás, az nézze át tüzetesen magát a teljes szöveget:

Íme:

MESE

Tolcsvay B. verse
Tolcsvay L. zenéje

Jó barátom nékem a szél,
Azt is tudom, miről mesél.
Ő csak nekem dalolja el,
Elmondánám, ha érdekel.

Nincs felesége, nincs neki lánya,
Nem tudja hol van az ő hazája,
Kóborol a réten, táncol a fákön,
Haragos télen, megszelidül nyáron.

Hallgasd mit mond a szél,
Hallgasd, miről mesél.

Hétfőn, ha ébred, kedden megmozdul,
Szerdán végül lassan elindul.
Csütörtök hajnalán beszél a napnak,
Pénteken, szombaton együtt barangolnak.

Hallgasd, mit mond a szél,
Hallgasd, miről mesél.

Nagy hegy oldalában van az én házam.
Vasárnap reggel kopogtatnak nálam.
Kinyitom az ajtót, itt a barátom,
Vasárnap ebédre szívesen látom.

Az előbbi példával majdnem megegyező Omega szám:

HA ÉN SZÉL LEHETNÉK...

Zene: Presser Gábor
Szöveg: Adamis Anna

*Ha én szél lehetnék,
egy lányt megkereshetnék.
A világban, a világban.
Szétfújnam hosszú haját
Éjjel őrizném házat,
Szaladnék nyomában.*

*Jöttem, hadd lássalak,
ismerj meg engem,
En a szél voltam.
immár ember lettem.
Éghez szállok, földhöz
nem köt semmi sem,
jöttem, hadd lássalak,
ismerj meg engem!*

*Én hoznám a holnapot.
fölkeltetném a napot,
Süssön rám fényesen.
Arkon-bokron követném,
Rossz kedvét messze vinném,
Fütyülnék az égben fenn.*

*Ha én szél lehetnék,
egy lányt megkereshetnék,
a világban, a világban.
Hűsítetném homlokát,
Éjjel őrizném házat,
Bámulnám álmában...*

Rögtön az elején itt is megtörténik a szél megszemélyesítése, konkrétan mint a Tolcsvay-számban, mert itt maga a lírai hős azonosul a széllel, mint természeti jelenséggel. Azt is elárulja, miért szükséges az azonosulás: mert csak így lehetséges, hogy egy lányt megkeressen, szél képében. Az élő-életlen tudati síkok közt a váltás tehát nendesen végbemegy. A „szaladnék nyomában” kifejezésnél már probléma adódik: a „szaladnék” ige ugyanis elengedhetetlenül asszociálja a lábak képzetét, s bár tudatunk — menteni, ami menthető — gyorsan visszakapcsol a szél képzetéről az azonosulandó „én”-re, az ide-oda lengésre már nem alkalmas, mivel úgy a szél reális jelentése szenvedne törést.

A refrénből kiderül, hogy a szél nem „csak úgy” keresné fel a lányt, hanem komoly ismerkedési szándékai vannak. Ezzel még egyet is érthetnénk, de az „éghez szállok, földhöz nem köt semmi sem” bemutatkozással már aligha. Mert mi is a szél tudományos meghatározása? „A levegő tömegének a légnyomáskülönbségek-ből eredő, különféle sebességű, s rendszerint a talaj felszínével párhuzamos mozgása, áramlása, illetve az így mozgó levegő.” (Értelmező Szótár) A Kislexikonból pedig tudhatjuk, hogy a Föld gázburkának legalsó rétege, a troposzféra az, amely „a legfontosabb időjárási jelenségek (felhőzet, csapadék) állandó légmozgásban levő színhelye”. De józan paraszti ésszel, lexikonok nélkül is tudhatnák a szövegírók, hogy a szél és a föld milyen szoros kapcsolatban van, ezért is észleljük létét. (Hiszen a szél a földhöz képest mérhető, a földi dolgok és a levegőtömeg súrlódása révén.) Az itt megénekelt égre szálló szél szóban nem magára a légtömegre enged gondolni, hanem valamiféle illanó, lenge röpködő tárgyra, amely a „szelek szárnyán” közlekedik.

De a dal folytatása is tartogat számunkra meglepetést:

A továbbiakban megtudjuk még a szélről, hogy ő hozza a holnapot, s úgy látzik, a naphoz végképp elszegődött vekkernek (l. a Mesét), ugyanis ebben a dalban szintén felkelti a napot, igaz, ezúttal nem barangolni hívja, csupán az a kívánsága, hogy süssön rá (mármint a szélre) fényesen. (Ó, fényes szelek!...)

A napról kiderül, hogy éppen rosszkedvű és árkon-bokron jár, nyomában a szél, hogy jókedvre hangolja. (Valószínűleg a szövegíró itt már a lányra gondolt, de mi csak az objektíve adott mondatokat vehetjük figyelembe, melyeknek közös nyelvtani alanya nem a lány, hanem a nap.)

A szél misztikus, földöntúlvá nemesített képze megbotlik a realitásban a „Fütyülnék az égbe fenn” kijelentés következtében is. Mert semmi kétség, az igazi szél valóban szokott fütyülő hangot adni, feltéve, ha valamilyen, hanghullám kel-

tésére alkalmas eszköz áll útjában... Az égi szélnek azonban erre aligha van esélye.

A megismételt kívánság: ha én szél lehetnék után kezd izgalmassá válni a do-log, és közelebbi kapcsolat keletkezik a lány és az éteri szél között, mert nemcsak hogy hűsíti a lány homlokát, de éjszakára a házörző kutya szerepét is elvállalja, persze csak úgy, hogy közben alvó kedvesét bámulja.

Az utolsó versszakban — akár egy elvarázsolt királyfi — a szél visszaváltozik emberré, s mint ilyen, biztosít mindenkit afelől, hogy ezután már nem fog oda-fönt szálldosni, hiszen a földhöz köti minden... (Ha nem tévedünk, a „minden” kifejezésen itt a beteljesedett szerelmet kell érteni.)

Eszmei mondanivalóját tekintve a dalocska igazán felemelő: az áldozatokat vállaló epokedés és kitartás végül elnyeri jutalmát — a happy end háborítatlan!

Szemantikai szempontból már lehetnek aggályaink, mert mint láttuk, az ob-jektive jelentkező asszociációs lehetőségekre nem az elvont és konkrét, rész és egész, külső és belső világ közti feszültséget eredményezik, hanem rendszerező tu-datunk különböző, a valóságtól elrugaszkodott ficamokat kénytelen végrehajtani, szerencsére a vers hosszúságához képest elég kevésszer...

A soron következő antropomorfizált szél az Echo együttes repertoárjából való:

HA ÉRTENÉM, MIT MOND A SZÉL

Zene: Pásztori

Szöveg: S. Nagy

*Ha érténém, mit mond a szél,
Ha érténém, miről beszél,
Megtudnám végre titkait.
Mit mondanak az emberek?
Hogy élnek és hogy küzdenek,
Megismerném mások gondjait.*

*Ha érténém, mit mond a szél,
Megérténém, ki mit remél,
És megtudnám, ki miről álmodik.
Mert a szél hosszú útján*

*Oly sok mindent megfigyel,
De aztán titkon tartja,
Senkinek se mondja el.*

*Oh, miért nem sejtethem,
Hogy mit tegyek,
Elmennék, úgy rohannék,
hogy segítek:
Ha érténém, mit mond a szél,
De nem tudom, hát üzenjél,
Mert úgy szeretnék segíteni én.*

Semmi kétség, itt ugyanarról a mesélő, titkolódzó, árkot-bokrot bejáró szélről van szó, mint az előző beatszámokban. Mindhárom vers közös költői fogása a megszemélyesítés, s hogy még sincs tartós hatása, az azért van, mert a vers elején azonnal megtörténik az antropomorfizáció, s azután a szövegíró — mint aki egy-szer és mindenkorra eleget tett az esztétikum követelményeinek — tovább már nem gondol a szél reális tartalmával. Így aztán a végeredmény se nem valóságos szél, se nem az azonosított ember tulajdonságait nem képes asszimilálni, hanem egy — inkább a szellemek világába tartozó — mindentudó és jótékony lénygé torzul.

Íde kívánczok, amit Hankiss Elemér a slágerek irrealitásáról mond: „Míg az igazi költészet csak azért tagadja meg, hogy a következő pillanatban annál jobban lássuk a valóságot, — a sláger azért, hogy végleg és egyáltalán ne lássuk. Célja nem a valóság megismerése, hanem a valóság elfelejtése. A sláger csak tagad: igyekszik mindenáron ellökni magát a valóságtól, s megpróbálja magát az irreális, a megfoghatatlan, a szellemi, az illuzórikus szférába feltornászni anélkül, hogy — az igazi költészet mintájára — minduntalan visszalendülne, visszacsapna a reali-tásba.

Így a többek között ezért is válik érzélgőssé és giccsessé... Giccsessé, mert minden giccs közös sajátja, hogy elszakad a valóságtól, mégpedig a »szellemi«, a »megfoghatatlan«, a »művészi« felé nyújtózkodva szakad el tőle.”

A szellem-szél fogalomra még egy példa:

*„Romok közt kísértetként szél zúg már,
Az éjben rajta kívül senki se jár.”*

(HUNGÁRIA ALBUM: „Koncert a Marson — Márvány” című száma. Zene: Sípos, szöveg: S. Nagy.)

Nem kevésbé hátborzongató széllel találkozunk a másik Hungária számban (Hung. Alb. „A babonás lány”), bár itt a megszemélyesítés elmarad:

*„Zúg, tombol, süvit a szél,
Hajlongva sírnak a fák.”*

(Zene: Fenyő, szöveg: S. Nagy.)

(Ezzel kapcsolatosan lásd Hankiss már több ízben idézett tanulmányában az Infláció címszó alatt írottakat a szóhalmozásról.)

A „Félbeszakadt koncert” című Omega számból sem hiányzik a kísérteties szél, mely megszemélyesítés nélkül ugyan, de a „Márvány”-hoz hasonlóan szintén a magányt van hivatva érzékeltetni:

*„Színfalak közt e szél sem jár,
Széksorokba leül a homály.”*

De túl szélen és homályon, egyéb anakronisztikus kellékek is, mint az „elfáradt vándor” és „viharvert kis öltöző” próbálják a félbeszakadt koncert miatt érzett bús-bánatos, borongós, nosztalgikus és magányos hangulatot felkelteni... Valljuk be, nem eredménytelenül...

Minket csak az az egy apróság zavar, hogy vajon az átlagszínpadokon szokott-e a szél, előadás közben fújdogni?

Mert a versből ellenállhatatlanul ez az információ erőlködik tudatunkba: hiszen arról van szó, hogy vége a koncertnek, a széksorok is üresek, melyekre „leül a homály”, s ennél fogva szélcsend van. Hacsak nem szabadtéri színpadra gondolt a szerző.

Valószínűbb azonban, hogy az „ahol még a madár se jár” frazeológia ködölt fel a szövegíró emlékezetében abból az időből, amikor még komolyabb dolgokkal volt elfoglalva, de a közben eltelt sok év elmosta benne a szócsoport valódi jelentését, csak funkciója őrződött meg boldogabb gyermekkorából, s ennek analógiájára gyártotta a színfalak közt sem járó szeptet...

A következő Omega szám szele is elég furcsa...

*„Életüket szórták széjjel,
sodródva a sötét széllel.”*

(Trombitás Frédi nagylemezen: „Rettenetes emberek” című szám.)

Erről a szövegről írja a Beat című könyv: „Még újszerűbbek (slágerben) azok a szövegek, amelyek valóban komoly, sőt tragikus fogantatású mondanivalót hordoznak.” — Ez a komoly és tragikus fogantatású dal arról szól, hogy az Én egyik éjszaka találkozott az úgynevezett „Rettenetes emberekkel”, akik éppen azzal foglalatostkodtak, hogy a sötét (!) szél által sodortatva az életüket szórták széjjel. Szemük előtt azonközben 1 db szivárvány, 1 db lila nap, valamint egy rózsaszínű hold volt.

Elváltozott hangon egy üres kútba szavaltak, ami ennél fogva visszhangzott.

Szó se róla, valóban elkésérítő tapasztalatok — különösen, ha a szövegíró által odagondolt (de nyelvilag kellően ki nem fejezett), szimbolikus tartalmat is beleérezzük, ami a hamisságot, látszatot, általában az ürességet jelentené. Mind-ezen gonosz dolgok előidézői: a Rettenetes emberek.

A baj csak az, hogy ez a szigorú társadalombírálat oly ügyesen az általánosítás szintjén marad, hogy tetszés szerint ráhúzható a „Rettenetes ember” kifejezés bárkire, aki ilyen megfoghatatlanná költött módon ártalmas (szétszórja az életét, szeme előtt hamis látszatok lebegnek, szava ferde és üres). Ami bizonyosat megtudunk erről az embertípusról, az csupán annyi, hogy „köztünk élnek és ránk néznek”. S ez nem valami sok, s így a jámbor hallgatóság szabadon választhat a két pólus (Rettenetes emberek kontra Mi) között, és minden bizonnyal az utóbbit fogja választani . . .

Mindezt ráadásul nem egészen hibátlan nyelvi eszközökkel: sötét szél — képzavar!

UTAZNI JÓ

Zene: Fenyő Miklós
Szöveg: Révész Tamás

*Utazni jó
Ezerszínű tó,
Merre visz a hajó,
Előre nem tudhatom.
A szerencsém
Forog a széllal,
Jobbra-balra tér el.
Amíg a távot kutatom.*

*Sűrű ködben eltévedtem én az úton,
Merre menjek most a sötétben,
Még nem látom.
Ha majd a fény,
Világít elém,
Látni fogom én,
Az úton hová jutok el.*

„A szerencsém forog a széllal” kijelentésben a szél még a reális érzékletességét is kezdi elveszíteni, mert ha nagyon gyengén fel is idézi a forgószél képzetét, a „szerencsém” főnév a szerencsekerék asszociatív hatásánál fogva öszvérszerűen tárgyiasítja. Sőt, a széllal forgó szerencse, amely jobbra-balra tér el — még ilyen keverék formájától is megfosztja a szél képzetét. Ez a forgolódás és jobb meg bal oldali elhajlás nem kedvez a szeleknek, hát még a szerencsének!

(Hogy a szöveg többi sztereotípiáiról, botlásairól és kiégett képeiről ne is beszéljünk.)

Elkämpicsorító a következő Tolcsvay-szám hangulata:

ŐSZ

Zene: Tolcsvay L.
Szöveg: Tolcsvay B.

*Sárga lett már minden falevél,
Köd van most és fújdogál a szél
Oly fáradt és elhagyott a táj,
Nézem, nézem, újra ősz van már.
Kéklő ég alatt oly szép volt a táj,
Örültünk, mert végre itt volt a nyár.
De a nyár elszaladt veled,
S körülöttem oly hűvös lett.
Sárga lett már minden falevél,
Köd van most és fújdogál a szél,
Oly fáradt és elhagyott a táj,
Nézem, nézem, újra ősz van már.*

(Slágerszövegek 24. füzet.)

Az elcsépeelt szó szerkezetek, kiégett képek gazdag tárháza ez a dal. Kezdjük mindjárt a széllal, amely természetesen fújdogál, mert hogy köd is van meg ősz is egyszerre. És a falevelek is — ki gondolná? — sárgák. A táj pedig nemcsak elha-

gyott, de fáradt is, pedig a kéklő ég alatt egykor szép volt. Persze akkor még nyár volt, valamint Te is velem voltál, minélfogva örültünk. De a nyár elszaladt — és Te is, így hát most hűvös van. És ősz is van mellesleg.

Szó szerint ráillik erre a beatszámra, amit Halász László a slágerekről mondott: „Egytől egyig szintiszta igazságok látnak így napvilágot, csupa becsületes érzés és állítás, hogy Karinthytól kölcsönzött kifejezéssel élünk, utána is lehet járni...”

A továbbiakban összegezzük a szél jelentéseit a beatban és összehasonlítjuk népdalokbeli jelentésekkel.

1. A szél főnév jelentései a beatben:

- nem evilági élőlényt jelöl (megszemélyesítéssel);
- kísértetet jelöl (hasonlatként);
- a kiszámíthatatlanság, bizonytalanság érzékeltetését (körülírással);
- reális jelentésű (kellemetlen hangulati töltéssel);
- képzavar.

2. A népdalban:

a) Szimbolikus:

- mint az ártalom, bántás jelképe: 4-szer;
- mint a bánat, gond jelképe: 8-szor;
- mint a múlandóság, felejtés, emlékezés jelképe: 6-szor;
- mint az elérhetetlenség, megfoghatatlanság jelképe: 1-szer.

b) Körülírásos:

- könnyűség, vidámság, fiatalság: 2-szer;
- szenvedély, szerelem: 1-szer;
- félelem: 1-szer;
- bánat: 1-szer.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a felsorolt funkciók nem tisztán jelentkeznek, hanem komplex szóképek domináns elemei. Pl. egyik csángómagyar dal szél szava, amit itt csak mint a múlandóság, felejtés, emlékeztetés jelképeként említünk, a valóságban sokkal összetettebb struktúrát képez:

*Füdd el jó szél, füdd el
Hosszú útnak porát,
Hosszú útnak porát,
Az én szívem bűját.
Füdd be édesemnek
Meleg kebelébe,
Hogy haljon meg tőle,
Ne éljen kedvére.*

A „füdd el jó szél” szókapcsolat először is a bánattól való szabadulni akarást fejezi ki körülírással. Ezen belül a „jó szél” az úgynevezett jótékony felejtés jelképe, de mivel mint megszólított szerepel a dalban, egyben megszemélyesítés is. A második versszakban már nemcsak a felejtés, de az emlékeztetés jelképeként is ki-fejezi.

c) Reális:

- negatív jelentésármalattal 2-szer.

Hankiss Elemér írja idézett tanulmányában a slágerszerzőkről:

»... kifogyhatatlanok a széllel kapcsolatos ötletekben. Ha kell, a szél „fütyül”, „süvit”, „zúg”, „fú”, de akár „fut” is vagy: „cél nélkül kószál a tónál”, „csókolja arcom”, „szerelmes dalt dúdol”, „visszabeszél”, esetleg „szerelemről mesél”, „sir”, „zokog”, sőt: „régii nótát sir Budán”, és szükség esetén „búcsúlevelet kézbesít”. Az is előfordul, hogy „langyos szellő” formájában „cirógat lágyan”, vagy esetleg „langyos esti szellé”, illetve éteribben: „dél felől ideszálló lágy szél”-lé nemesedve szublimálja költőivé a sláger atmoszféráját.«

„Szeles” ötletekben a beatszerzők sem szűkölködnek, ha ez meglehetősen emlékeztet is a slágerek világára: nézzük szigorúan a nyelvi anyagból kiszűrt állítványok alapján — mit csinál a beatben a szél:

„Mesél, dalol, kóborol, mond, táncol, ébred, megmozdul, barangol, elindul, kopogtat, szalad, száll, füttyül, beszél, lát, tud, fölkelti a napot, hoz-visz, megkeres, húsít, őriz, bámul, beszél, megfigyel, titkon tart, zúg, jár, tombol, süvít, forog, fújdogál.”

Ezzel szemben a népdalokban:

„Fúj, fújdogál, elfúj, lefúj, száll, játszik, valamit ér, talál (a valamit ér, érint értelemben), elhord, áraszt.”

A többi mondatrész összehasonlítása is tanulságos számunkra: mit hoz-visz, húsít stb. a szél a beatben?

„Visz (rosszkedvet), megkeres (lányt), hoz (holnapot), őriz (házat), húsít (homlokot), fölkelt (napot).”

Mit fúj, ér, hord stb. a szél a népdalokban?

„Lovam haját, pántlikás kalapom, fekete pántlikám, Duna habját, út porát, szívem búját, panaszimat, bánatomat, a nyárfa levelét, körtefát, citrusfát, szőlőt, búzát, zöld pántlikát, falevelet, háztetőt.”

Hol kóborol, szalad, tombol stb. a szél a beatben?

„Réten, fákon, világban (egy lány nyomában), árkon-bokron, égben, fönn, romok közt, éjben, színtalpak közt.”

Népdalokban (hol, hová, merre, honnét fúj) a szél?

„Aluró, lefelé, édesemnek meleg kebelébe, keskeny pallón átol, füst üröm tövibe, fehér ürmhegyre, felüről, Dunáról.”

Milyen szél?

Beatben: „haragos, sötét”.

Népdalokban: „ősi, tavaszi, új, jó”.

